

СИЛАБУС

з дисципліни «Історія держави і права»
на отримання ступеню вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю
281 «Публічне управління та адміністрування»
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

1) **Белоусова Олена Станіславівна**, к.н.держ.упр., доцент, доцент кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту.

<http://new.khntusg.com.ua/staff/bielousova-olena-stanisлавivna>

2) **Пререквізити** (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями). Базові знання з дисциплін: «Історія України», «Політологія», «Філософія», «Теорія державного управління», «Державне та регіональне управління».

Постреквізити. Продовжують вивчення даного предмету наступні дисципліни: «Основи публічного управління та адміністрування», «Інституційні основи ЄС», «Інституціональна система України», «Державна політика та політичний аналіз».

3) **Коротка анотація дисципліни** (загальна характеристика, особливості, переваги).

Актуальність навчальної дисципліни «Історія держави і права» визначається необхідністю для підготовки майбутніх фахівців з публічного адміністрування висвітлити історичні шляхи формування та розвитку політичного і правового устрою провідних держав світу в різні історичні епохи; показати роль економічного, природно-географічного, соціального, демографічного, світоглядно-релігійного, етнічного та інших факторів у виникненні та розвитку інститутів держави та права в різних регіонах світу; прослідкувати спадкоємність, спільне та відмінне у розвитку історичних форм державного і правового устрою у різних народів в різні часи; розкрити історичний досвід розвитку держави і права зарубіжних країн через засвоєння студентами знань про природу, закономірності, принципи, національно-історичні форми організації політичних і правових систем для розбудови державно-правового устрою України; спонукати студентів до інтелектуального осмислення і практичного застосування історичного досвіду розвитку держави і права у зв'язку із їх майбутньою діяльністю, як фахівців.

Курс має на меті дати систематичний огляд історії утворення та розвитку держави та права від найдавніших часів до нашого часу, зосереджуючись в основному на найбільших цивілізаційних здобутках кожної історичної епохи: стародавній світ та античність, середньовіччя, новий та новітній час.

Вивчення даної дисципліни дає можливість студенту:

знати: особливості формування і розвитку та зміст основних політичних та правових ідей у різні історичні епохи: античності, середньовіччя, нового часу; досягнення найбільш видатних мислителів різних часів і народів у галузі світової політичної і правової думки; внесок провідних європейських мислителів в теорію і практику побудови правових держав; зміст таких понять як автократія, автономія, авторитаризм, анархія, аристократія, бікамералізм, геронтократія, громадянське суспільство, демократія (пряма і представницька), деспотія, етатизм, імперія, імпічмент, конфедерація, макіавеллізм, лібералізм, монархія (становая, абсолютна, парламентська), олігархія, охлократія, правова держава, приватне і публічне право, республіка (парламентська, президентська, змішана), суверенітет, теократія, тоталітаризм, федерація.

вміти: виявляти і аналізувати причинно-наслідковий зв'язок рівня розвитку матеріальної і духовної культури різних народів у певні історичні епохи з рівнем розвитку та змістом їх політико-правових уявлень; критично аналізувати в конкретно-історичному контексті джерела (праці провідних мислителів) в галузі світової політичної і правової думки; порівнювати і визначати на основі теоретичних знань даного курсу загальне (універсальне) та особливе (національне) в структурі і функціонуванні політичних і правових систем; застосовувати різні методи пізнання історії виникнення і розвитку держави і права зарубіжних країн: історичний, діалектичний, логічний, системний, структурно-функціональний, порівняльний та ін. визначати форми політичного правління, державного устрою, політичного режиму, правових систем різних країн за певними ознаками.

4) **Мета та основні задачі дисципліни.**

Метою вивчення дисципліни є оволодіння необхідними знаннями для кращого пізнання сутності, функцій і соціального призначення держави, її правової системи, перспективи і можливості їх розвитку.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- оволодіти знаннями з питань і проблем історії державності та права, сформувавши правовий світогляд, необхідний для засвоєння і застосування у практичній діяльності, засвоєння галузевих і міжгалузевих дисциплін;
- сформувавши науковий світогляд про державно-правові процеси, що відбуваються в Україні та світі;
- ознайомити з кращими надбаннями законодавчого мистецтва та правотворчості на різних етапах державо- та право творення;
- навчитись використовувати історичний досвід розвитку держави і права в практичній діяльності, робити об'єктивні прогнози в галузі суспільно-політичного розвитку на основі історико - правових знань.

Компетентність, що забезпечує. Вивчення дисципліни забезпечує формування у майбутніх фахівців здатності: аналізувати й обґрунтовувати вчення про державу і право різних мислителів з сучасної точки зору; вміти застосовувати на практиці ідеї та теоретичні положення; критично осмислювати негативні моменти, які були в політико-правовій думці на тому чи іншому етапі розвитку держави і права; визначати цінність ідей, доктрин для сучасного творення нашої незалежної держави; формувати почуття відповідальності за долю нашої держави; визначати особливості української державно-правової думки та її безсумнівний зв'язок із світовою історією вчень про державу і право; аналізувати джерела мислителів, філософів, юристів з питань розуміння держави і права; проводити дослідження в галузі публічного адміністрування та приймати відповідні управлінські рішення.

5) Організація навчання.

Система оцінювання

Професійні компетенції	Методи та форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей	
			Форма контролю	Бал
Змістовний модуль 1. Держава і право країн Стародавнього світу та Середньовіччя.			40	
Аналізувати й обґрунтовувати вчення про державу і право різних мислителів з сучасної точки зору; вміти застосовувати на практиці ідеї та теоретичні положення; критично осмислювати негативні моменти, які були в політико-правовій думці на тому чи іншому етапі розвитку держави і права; визначати цінність ідей, доктрин для сучасного творення нашої незалежної держави.	Лекція	Історія вчень про державу і право як наука і навчальна дисципліна	Робота на лекції	2
	Самостійна робота студентів	Періодизація історії держави і права Стародавнього світу: держава і право Стародавнього Сходу та держава і право античного світу.	Презентація результатів	4
	Семінарське заняття	Основні риси суспільного ладу в країнах античного світу, його особливості.	Семінар-дискусія	3
	Лекція	Державо-правові вчення в Стародавньому світі (Індія, Китай, Греція, Рим)	Робота на лекції	2
	Самостійна робота студентів	Загальне і особливе в процесі становлення державності в Єгипті, Індії, Месопотамії, Китаї та ін. країнах Стародавнього Сходу.	Презентація результатів	4
	Самостійна робота студентів	Основні риси суспільного ладу в країнах античного світу, його особливості.	Презентація результатів	4
	Семінарське заняття	Основні риси суспільного ладу в країнах античного світу, його особливості.	Семінар-дискусія	3
	Лекція	Особливості вчень про державу і право в епоху Середньовіччя	Робота на лекції	2
	Самостійна робота студентів	Загально - історичне значення римського права та його рецепція.	Презентація результатів	4
	Семінарське заняття	Формування правових інститутів феодального ладу.	Семінар-дискусія, поточна контрольна робота	3
	Лекція	Державно-правові вчення в	Робота на лекції	2

Професійні компетенції	Методи та форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей	
			Форма контролю	Бал
		Західній Європі в XV- XIXст.		
	Самостійна робота студентів	Державно-правові вчення представників французького Просвітництва	Презентація результатів	4
	Семінарське заняття	Політико-правові вчення в Німеччині (кінець XVIII-XIXст.) та Вчення про державу і право представників лібералізму у Англії та Франції (XIXст.)	Семінар-дискусія, поточна контрольна робота	3
Змістовний модуль 2.				
«Історія держави і права нового та новітнього часів».				40
Визначати особливості української державно-правової думки та її безсумнівний зв'язок із світовою історією вчень про державу і право; аналізувати джерела мислителів, філософів, юристів з питань розуміння держави і права; проводити дослідження в галузі публічного адміністрування та приймати відповідні управлінські рішення.	Лекція	Еволюція державного ладу та правових систем в період Нового часу.	Робота на лекції	2
	Самостійна робота студентів	Утворення та конституційний розвиток США (1776- 1918)	Презентація результатів	4
	Самостійна робота студентів	Веймарська республіка. Встановлення і крах фашистської диктатури в Німеччині	Презентація результатів	4
	Практичне заняття	Становлення та розвиток вітчизняної державно-правової думки.	Семінар-дискусія	3
	Лекція	Історія держави і права Новітнього часу.	Робота на лекції	2
	Самостійна робота студентів	Держава і право Німеччини після Другої світової війни	Презентація результатів	4
	Практичне заняття	Еволюційні етапи розвитку Європейського Союзу та інституційні вдосконалення	Семінар-дискусія	3
	Самостійна робота студентів	Держава і право Великобританії (1918-до сьогодні)	Презентація результатів	4
	Практичне заняття	Західноєвропейські державно-правові концепції ХХ ст.	Семінар-дискусія	3
	Лекція	Держава і право України на сучасному етапі.	Робота на лекції	2
	Самостійна робота студентів	Українська держава та її право (період Гетьманату). Утворення радянської державності і права в Україні.	Презентація результатів	4
Практичне заняття	Держава і право України на сучасному етапі.	Семінар-дискусія, поточна контрольна робота	5	
Загальна кількість годин		90		
з них: аудиторні		30		
самостійні		60		
			Кількість балів	80
Вид контролю			залік	20

Приєм і консультації по виконанню завдань щодо самостійної роботи студентів (СРС) проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Завдання СРС рахуються виконаними, якщо:

- виконані і здані в зазначені викладачем строки;
- повністю виконані (розкривають тему завдання);
- не мають логічних і розрахункових помилок;
- виконані студентом самостійно.

При умові невиконання одного із зазначених умов, кількість балів знижується на 1 бал. При умові невиконання і відсутності завдання оцінюється 0 балами. Студент зобов'язаний виконати всі завдання.

Модулі проводяться викладачем у вигляді тестування або співбесіди.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Положення «Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6) Політика курсу.

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати в визначений викладачем час.

Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі.

7) Література.

Базова

1. Історія держави і права України. Академічний курс в 2-х томах / За ред. В. Я. Тація, А. Й. Рогожина, В. Д. Гончарна. – К.: «Ін Юре». – 2003.
2. Бостан Л.М., Бостан С.К. Історія держави і права зарубіжних країн. – К., 2018. – 736 с.
3. Трофанчук Г.І. Історія держави і права зарубіжних країн: Навч. Посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2013.– 448 с.

Допоміжна

1. Глиняний В.П. Історія держави і права зарубіжних країн. – К., : 2012.–768 с.
2. Гончаренко В.Д. Історія держави і права зарубіжних країн. – К.: Вид-во Ін Юре, 2010.
3. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн. – Тернопіль, 2017. – 656 с.
4. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст]: хрестоматія / За ред. В.Д. Гончаренка. – К.: Вид-во Ін Юре, 2002. – 716 с.
5. Маймескулова Л. М. Історія держави і права зарубіжних країн. – К., 2011. – 520 с.
6. Макарчук В.С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн: Підручник.- 3-е вид. – К.: Атіка, 2015. – 624 с.
7. Страхов М. М. Історія держави і права зарубіжних країн: Підручник. - 2-е вид., переробл. та доп. – К. : Концерн «Видав. Дім «Ін Юре», 2001. – 416 с.
8. Хома Н.М. Історія держави і права зарубіжних країн. – Львів : Новий Світ-2000, 2011. – 474 с.

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>